

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 május 29.

6 számban közölt fejtendő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Kővár-Remete. — Számtani kérdés: Az a szám: 6. — Történelmi kérdés: Auvergnei Latour. — Képrejtvény: Mit ér a jó ló, ha a kocsis nem jó?

Helyesen fejtették meg: Ribíánszky László, Grosz Pál, Fischl Ernő, Hoensch Gusztáv, Weisz Sándor és Fülöp, Thier Győző, Eisler Dezső, Fried Rezső, Tóth Mihály, Szabó Gyula, ifj. Borsai Miklós, Havas Ernő, Tuschák Imre, Markbreit Imre, Schwarz Nándor, Aufrecht Sándor, Gömöri Endre, Weisz Henrik, Kiss József, Váczy Imre, Sámson Lajos, korompai Brunswik György, Brummer Imre, Licht Zoltán, Klörmann Ernő, Topscher Béla, Kovács György, Zsádon József, Deutsch József, Kiss Aladár, Föföldy Sándor, H. Nagy Jenő, Kürti Pál, Szemző István, Pető István, Kund Béla, Kanitzer István, Nord Frigyes, Szász Imre, ifj. Kirner Vilmos, Kovács Lajos, Straub Sándor, Labancz Ernő, Braun József.

A kitűzött könyvjutalmat (Garay János: Szent-László, díszk.) Sámson Lajos főgimn. IV. o. t., marosvásárhelyi előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tornaverseny. A fővárosi intézetek tanulói május folyamán tartják meg a millenniumi versenytéren tornavizsgálatokat, melyek egyúttal két-két intézet tanulói között versennyel is vannak összekötve. — **W. H.** A kérdés nagyon fogas. Sokat törtük a fejünket rajta, míg végre kiűtöttük, hogy mindkettő elakadt: a kocsi is, meg a lovak is; mert ha a kocsi nem akad el, a lovak is tovább húzzák, ha a lovak nem akadnak el, a kocsi is tovább halad, még akkor is, ha a kereke eltörnek. Egyébként az ilyen kérdések ne bolygassák önöket, fogadni meg éppen kár. — **B. Gy.** Csak a «Toldi»-hoz vannak részletes magyarázatok, a trilógia másik két része csak jegyzetek nélkül jelent meg. A «Toldi» jegyzetes kiadásának ára 1 K 60 f. A teljes kiadás jegyzetek nélkül 5 K. Kapható mindabáron a Franklin-Társulatnál (Bpest, IV., Egyetem-u. 4.). — **Vagabundus.** A «Két diák levelezése» már a múlt évben jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában. Ára füzve 2 K, kötve 3 K 50 f. — **Erettségi.** Már elkészült a szeptemberi pótló-érettségi vizsgálatra jelentkezők az illető intézet igazgatóságánál. — **Könyvbarát.** A «Magyar Könyvtár»-ban jelent meg, ára 60 fillér; kapható bármely hazai könyvkereskedésben. — **I. H.** (Budapest). A kéziratot megkaptuk, de még nem értünk rá, hogy elolvassuk. — **Abdi pasa.** A diák-történet elég vitézkes, de még erősen zöld. — **I. I.** (Pozsony). Nagyon szívesen emlékezünk vissza, a fényképeket köszönjük. Alkalomadtán közölni fogjuk. — **B. I.** (Budapest). Az «Uarda» szeptember végéig tart. Nagyon örvendünk, hogy annyira tetszik. Értékes mű ez, melynek az olvasók lelkére nagy és jótékony hatása van. — **Grammatikus.** 1. Nem ajánljuk. 2. Budapesten. 3. A vakáció két hónapon át is. 4. Még nem döntöttük el. — **Balog vitéz.** Száraz rigmus, nincs benne lélek, anélkül pedig nincs költészet. Belé hullott a papírkosárba. — **D. D.** Május utolsó hetében az írásbeli, június folyamán a szóbeli. Az értesítést eddig bizonyára megkapták. — **Virány.** Múljk el tőlünk ez a keserű pohár! — **Z. B.** Nem közölhető; a közlésre szánt rejtvények mindegyikét külön darab papírosra kell írni.

JÓKAI MÓR MUNKÁI

népszerű kiadásban.

Egy-egy szám ára 80 fillér.

1. A varehoniták.	83. Milyenek a férfiak?
2. Fortunatus Imre. — Shirin.	84—89. Politikai divatok.
3. Kalóz király.	90—93. Mire megvénülünk.
4. Sonkoly Gergely. — A drága kövek. — Marec Zsare.	94. Oceania. Egy elsőlyedt világrész története.
5—9. Törökvilág Magyarországon.	95—97. Az elátkozott család.
10. A büntárs. — Nepean sziget.	98—99. Felfordult világ.
11—12. A két szarvu ember. — Az egyiptusi rózsza.	100. Elbeszélések.
13. Koronát szerelemért. A Hargita. — A kalmár és családja.	101—112. Dekameron. 100 novella.
14. Petky Farkas leányai. Háromszéki leányok. A két szász.	113. Egy asszonyi hajszál.
15. Regék.	114. Az életből elvesve.
16. Carinus. — A nagyenyedi két fuzfa.	115—119. Névtelen vár.
17. A serfőző. — A nyomorék naplója. — Fekete világ.	120—121. Népvilág. Elbeszélések.
18—20. Erdély aranykora.	122—124. Szélesend alatt. Elbeszélések.
21—23. Csataképek. 1848/49.	125. Észak homából. Muszka rajzok.
24. Bujdosó naplója. — Kurban bég. — Megölt ország.	126—131. Egy az Isten. Regény.
25—26. A fehér rózsza. — Humorisztikus papírszeretek.	132. A debreceni lunatikus.
27. Magyarhon szépségei.	133—134. Egy ember, aki mindent tud.
28—29. Szomorú napok.	135—136. Asszonyt kísér — Isten kísért.
30—31. A jancsárok végnapjai.	137—151. Színművek. 3 kötet.
32—37. Kárpáthy Zoltán.	
38—43. Egy magyar nábob.	
44—47. Új földes ur.	
48—53. Szegény gazdagok.	
54—55. A magyar előidőkől.	
56—59. Hétköznapiak.	
60—63. A régi jó táblabírák.	
64—65. Délvirágok.	
66—67. Milyenek a nők?	
68—71. Véres könyv.	
72—73. A magyar nép élee szép hegedűszóban.	
74—76. Arnyképek.	
77—82. A köszív ember fiai.	

Kaphatók: Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) esász. és királyi udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

UARDA.

Történelmi regény. Írta Ebers György. Az ifjuság számára átdolgozta Gaal Mózes.

Mikor Paaker és anyja a kert bejáratánál levő granát-bokor mögött eltűntek, Katuti leányához fordúlva így szólott:

— Ki hitte volna tegnap, hogy ez megtörténhetik? Ez a Paaker még most is szeret tégedet.

Néfert szemrehányóan mondá anyjának:

— De anyám!

Katuti mosolygott.

Néfert anyja magastermetű nő volt, vonásai finomak, szeme élénk tűzű; méltán szépek mondhatták. Kareszű termetét drága szövethöl készült ruha fődte, mindazonáltal egyszerűsége törekedett, nem viselt semmiféle ékszer, holott az előkelő egyiptomi nők szerették a karpereceket, fülbevalókat, gyűrűket, nyakláncokat. Mindössze egy izléses, de nem feltűnő diadém ékesítette a homlokát, mintegy jelezve, hogy az, aki viseli, királyi vérből származott, de egyúttal arra is szolgált, hogy barna haját leszorítsa. Ez az egyszerűség valójában nagyon is keresett egyszerűség volt; úgy viselkedése, mint mozdulatai elárulták, hogy feltűnésre vágyódik.

Pedig Katutinak sokáig kellett egyszerű módban élnie, s most sem igen terjeszkedhetik, mert veje házában inkább úgy élt, mint holmi szívesen látott vendég, de nem úgy, mint a ház úrnője. Mielőtt leánya, Néfert, férjhez ment, az anya leányával együtt Szethkennak egyik házában vonta meg magát.

Férje, aki nagyon korán meghalt, a tulajdon édes testvére volt; a könnyelmű, pazar életet szerette, s csakhamar nyakára hágott minden vagyonának. Mikor Néfert özvegyosorra jutott,

Paaker apja, mint sógora, testvéri szeretettel fogadta házához, sőt ő gondoskodott az özvegynek fiáról is, aki apjának pazarló természetét örökölte; éppen olyan előkelő és vágyaiban szeretlen volt.

Katuti nem vette jó néven nagylelkű sógorától, ha hébe-korban figyelmeztette fiának a költséges hajlamaira, s őszintén föltárta a helyzetet, mely az özvegy fiára vár, sőt az is megtörtént, hogy magát, Katutit leekéztette, s a lelkére kötötte, hogy takarékos legyen. Mindazonáltal Katuti örvendett annak, hogy a mohár fia számára megkérte Néfert kezét, mert úgy leánya, mint a maga sorsát e házasság által biztosítva látta. Hogy azután a fáraó maga lépett fel, mint a Méná pártfogója: természetesen Néfertet Ménához kellett feleségül adni.

Így került Katuti Ménának a házához, s mióta Méná táborba szállott, Katuti vette át veje birtokainak a kezelését is.

Nem jól gazdálkodott. Mindenekelőtt fiára költött sokat, továbbá leányát igyekezett fejedelmi fénnel venni körül.

Mióta Ani, a helytartó Thébébe került, Katuti házában gyakrabban megfordult s a határozott jellemű Katuti lassanként nagy befolyásra tön szert. Ani sokat adott Katuti szavára, tanácsait csaknem vakon követte, s az ármányos özvegy lassankint fölébresztette a helytartóban a nagyra-vágyást.

Az is Katutinak a mesterkedése volt, hogy Ani megkérte Ramzesztől Bent-Anat kezét. Az özvegy arra számított, hogy a fáraó Anit nyersen vissza fogja utasítani, esetleg meg is sérti, s akkor a helytartó hamarabb reálép arra az ösvényre, melyet Katuti az ő számára készített.

Nemu, a törpe, hűséges eszköz volt Katuti kezében. Éppen a törpét várták most is az asszonyok:

— Hol késhetik Nemu! — nyugtalankodott Katuti. — Bizonyára híreket hoz nekünk is a harctérről.

— Régóta nem irt Ména — mondá halkán Néfert.

Ekkor lépett be az udvarmester.

— Mit hoztál? — kérdezte Katuti.

— Absa szeretne már pénzt látni. A szíriai új hintó, meg a biborszövet . . .

— Adj el gabonát! parancsolá Katuti.

— Nem lehet; a templomnak is tartozunk még az ajándék-gabonával, el is adtunk sokat, alig jut immár a házi szükségletre és vetőmag-nak is kell hagynunk.

— Fizesd ki lábas jószággal!

— De asszonyom — jegyzé meg aggodalom-mal telve az udvarmester — éppen ma adtunk el egy gulyát a mohárnak.

Katuti tünődve nézett maga elé, s végre így szólott:

— Meg kell lennie! Menj el Hermonthisba, s mondd meg a ménes számadó csikósának, hogy tiz arany-sárgát küldjön be Thébébe.

— Már beszéltem a számadóval, de nem akar egyet sem beküldeni az arany-sárgákból. Ména — úgymond — nagyon szigorúan megparancsolta neki, hogy az ő kedves lovaiból senkinek sem szabad egyet is adni, csak ha Néfert kívánná a kocsijába.

— Föltétlen engedelmességet kívánok — vágott közbe Katuti. — Holnapra itt legyen a tiz mén.

— A számadó nagyon makacs ember, s ha ő egyszer azt mondja, hogy Ména —

— Én parancsolok itt, nem a távollevő! . . . Bármit rendelt a vöm, követelem, hogy a lovakat elhozzák Thébébe.

Néfert, aki eddig csak félig-meddig figyelt arra, ami körülötte történik, e szavaknál hirtelen föl-kelt a heverő pamlagról, s roppant határozottan így szólott:

— A férjem parancsa a szent. A lovak, melyeket Ména kedvel, ott maradnak a ménesben. Nesze ez a karperec, a király ajándékozta nekem, húsz lónál is többet ér.

Az udvarmester átvette a karperecet, néze-gette, s kérdő tekintetet vetett Katutira. Az öz-vegy vállat vonogatva bólintott:

— Add oda Absának, legyen nála zálogba

addig, amíg Ménának a zsákmány-része meg-érkezik. Egy év óta nem küldött semmit a férjed.

Mikor az udvarmester kiment, Néfert újra vé-gig heveredett a pamlagon s fáradtan megjegyzé:

— Azt hittem, hogy gazdagok vagyunk!

— Hiszen lehetnének is — felelte Katuti ke-serüen — midőn azonban észrevette, hogy Néfert elpirült, nyájas hangon folytatá — elő-kező állásunk nagy kötelezettségeket ró reánk. Ereinkben királyi vér foly, a nép szeme várako-zással néz a királyi sereg legdicsőbb hőséinek, Ménának a családjára. Ne mondja senki, hogy Ména nem törődik a feleségével. De miért is nem jön Nemu?

— Zajt hallok az udvar felől — mondá Né-fert — bizonyára a helytartó érkezett meg.

Beszaladt lélekszakadva egy rabszolga, s jelen-tette, hogy Bent-Anat hercegnő szállott le a kapu előtt kocsijáról s Rameri herceggel bejött.

Néfert és Katuti siettek, hogy fogadják az elő-kező vendégeket.

Midőn az anya és leánya meghajoltak, hogy a hercegnő ruháját megsókolják, Bent-Anat til-takozva szólt:

— Ne érintsetek engem, a papok még nem vették el egészen tőlem a tisztátlanságot.

— De te azért oly tiszta vagy, mint Ré-nek a szeme — mondá lelkesülten Rameri, a tizen-hét éves királyfiú, s megsókolta testvérét. Ra-meri is a Szeti-ház növendéke, de már néhány hét mulva végezni fogja tanulmányait.

— Megmondom Améninak, hogy mit csinál-tál — fenyegette kedves mosollyal Bent-Anat. — Mindenáron velem akart jönni — folytatá Né-ferthez fordulva — a te férjed eszményképe neki; nem hagyott békét nekem othon, mert jó hirt hozunk neked.

— Ménáról? — kérde a fiatal asszony kezét szívére szoritva.

— Róla bizony — viszonzá Bent-Anat. — Apám dicséri férjed vitézségét, s azt írja nekem, hogy a zsákmányból őt illeti meg az első válasz-tási jog.

Néfert diadalmas tekintettel nézett anyjára, Katuti megkönnyebbülten sóhajtott.

Bent-Anat megsimogatta Néfer arcát, mint egy gyermekét, aztán félreszólitotta Katutit, hogy valami fontos ügyben tanácsot kérjen tőle.

Némi tájékoztató bevezetés után így szólott hozzá:

— Atyám közli velem, hogy Ani, a helytartó feleségül akarna engem venni, s azt tanácsolja,

hogy a helytartó hűségét a kezemmel ajándéko-zhatnám meg. Tanácsolja, érted, nem paran-csolja.

— Hát te? — kérde Katuti.

— Nekem pedig — felelé Bent-Anat határo-zottan — vissza kell őt utasitanom.

— Kell?

Bent-Anat igenlőleg bólintott, s így folytatá:

— Határozott a szándékom. Nem cselekedhe-tem másképpen.

— Akkor hát nincs szükséged az én taná-csomra, mert a te szándékomat még atyád pa-rancsa sem tudná megváltoztatni.

— Ezt a szándékot az istenek sem — mondá Bent-Anat szilárd hangon. — Te jó barátja vagy Aninak, kérlek tudasd vele ezt kiméletesen; becsülöm őt, nem szeretném, ha a szívében ke-serűség maradna. Én találkozom vele, s úgy viselkedem, mintha nem is tudnék semmit kéro-zándékáról.

Katuti tünődve nézett maga elé s aztán így szólott:

— A helytartó nálunk szokta szabad idejét tölteni. Beszélgetünk, vagy sakkozunk. Nem tudom, szabad-e veled ilyen fontos dologról be-szélnem.

— Házassági tervek az asszonyok dolga — jegyzé meg mosolyogva Bent-Anat.

— Az ám, de egy királyleány házassága állam-ügy — viszonzá az özvegy: Igaz, hogy ezúttal a nagybátya kérte meg unokahuga kezét, aki néki nagyon kedves, s akiben élete második felének boldogítóját szeretné látni. Ani jó és engedelkeny. Olyan férjet lelnél benne, aki minden kívánsá-godat teljesítené, s aki erős akaratodnak kész-séges eszköze volna.

Ben-Anat szeme megvillant s élénken felkiál-tott:

— Éppen ez az, ami miatt határozottan kosa-rat kell adnom. Vagy azt hiszed te, hogy én, aki olyan büszke vagyok, mint anyám, s olyan határozott jellemű, mint atyám, olyan férjre vá-gyodom akin uralkodni, akinek az akaratát irá-nyítani lehet? Balul ítélsz meg. Hadd engedel-meskedjenek nekem a kutyáim, a szolgálaim, a hivatalnokaim, s ha istenek is úgy rendelik: gyermekeim. Alázatos rabszolgákat száz számra vehetek pénzen. Húszszor kérték már meg a kezemet, s mind a húsz kérőt visszautasítottam, de nem azért mert félttem attól, hogy büszkesé-gemet megalázzák vagy akaratomat megtörik, hanem azért, mert gyöngéknak láttam őket.

Az a férfiú, akit én férjemül választok, legyen na-gyobb, erősebb, jobb, mint én vagyok, szelleme szárnyaljon magasan, a magam gyarlóságát hadd mosolyogjam meg az ő kiválóságának büszke bámulatában.

— Hajdanában teremhettek ilyen férfiak — mondá mosolyogva Katuti — de manapság nem találod őket; ifjú fürteid bizvást megöszülnek, míg a kívánt férfi útabba kerül. A mi böleselke-dőink nem hősök, hőseink pedig nem bölcssek. Itt jön öcséd Néferttel.

— Rábírod Anit arra, hogy tegyen le kéro-zándékáról? — kérdezte sürgető hévvel Bent-Anat.

— A te kedvedért megpróbálhatom — viszonzá Katuti, aztán félig Ramerihez, félig a hercegnő-höz intézve szavait folytatá:

«VIGYÁZATOK!»

— A Szeti-ház feje, Améni, fiatal korában olyan volt, mint a minőről te beszéltél Bent-Anat. Mondd meg te, Ramzesz fia, aki azoknak a szikomérák árnyában nősz fel, melyek majdan ezt az országot fogják fentartani, kit becsülsz te legtöbbre társaid közül. Akad-e köztük olyan, aki szellemi és lelki nagyságával mindnyájótok közül erősen kiválik?

Az ifjú esodálkozva nézett Katutira s nevetve válaszolt:

— Mi mindnyájan olyanok vagyunk, aminők éppen vagyunk; kisebb-nagyobb kedvvel meg-tesszük azt, amit meg kell tennünk, s legszíve-sebben tesszük azt, amit nem kellene megten-nünk.

— Nem ismeresz a Szeti-házban olyan embert, aki olyan, mintha egy második Snefru vagy Thutmesz vagy legalább is egy második Améni lehetne idővel? — kérde az özvegy.

— Ismerek! — mondá Rameri határozottan és élénk tüzzel.

— Ki az?

— Pentaur, a költő!

Bent-Anat arca olyan lett, mint a tűz: Rameri folytató:

— Nemes lélek, fenkölt szellem; ha megszólal, minden istenség az ő lelkébe költözik. A többi órákon szívesen elszundikálunk, de ha az ő hangját halljuk, föleszmélünk, szárnyas igéinek magas röptét bár nem értjük meg mindig, de mélységes áhitattal követjük, mert nagyok, fen-ségesek és igazak az ő eszméi.

Bent-Anat keble hevesebben hullámozott, a szeme rajta csüggött öccse beszédes ajkán.

— Te ismered őt, Bent-Anat — folytató Rameri. — Veled volt a parasztkhita kunyhójában, veled a templom udvarán, mikor Améni kimondá rád, hogy tisztátalan vagy. Pentaur szép és délcég, mint Ment, a hadisten; s én azt hiszem, hogy aki őt egyszer látta, nem felejtheti el soha. Tegnap, mikor te a templomból eltávoztál, úgy beszélt, mint még soha. Tüzet öntött a lelkünkbe. Ne mosolyogj Katuti, még most is érzem azt a tüzet a keblemben. Ma reggel megtudtuk, hogy Pentaurt elküldötték a Szeti-házból, azt sem tudjuk, hova. Még azt sem engedték meg neki, hogy tőlünk elbúcsúzzék. Mindent el szoktak előlünk titkolni, de azért mi mégis többet tudunk, mint a jó urak hiszik. Pentaur nem volt elég szigorú veled szemben, Bent-Anat, ezért taszították őt ki a Szeti-házból. De mi megegyeztünk abban, hogy kérni fogjuk a visszahívását. Anana megírja a folyamodványt a főpaphoz, mi mindnyájan aláírjuk. Mindnyájunkkal nem bánhatnak el olyan könnyen, mint külön-külön eggyel. Reméljük, hogy foganatja lesz irásunknak, Pentaurt visszahívják. S ha nem lesz eredménye, panaszra megyünk szüleinkhez, akik nem utolsó emberek az országban.

— Hiszen ez valóságos összeesküvés — kiáltott föl Katuti. — Vigyázzatok, úrfioskák. Améni s a többi próféták nem értik a tréfát.

— Mi sem! — nevetett Rameri — Ha Pentaurt számúzik, megkérem apámat, hogy küldjön engem a heliopolisi vagy saisi iskolába, a többiek mind utánam jönnek. Jer Bent-Anet! Napleenyugta előtt ismét az égérfogóban kell lennem. Boesáss meg, Katuti, így nevezzük mi az iskolát. Itt jön a kis törpétek, Nemu!

A két testvér pedig elhagyta a kertet.

Bent-Anat pedig melegen megszorította öccsének a kezét s így szólott:

— Vigyázzatok, hogy meggondolatlanul ne cselekedjétek. Amit azonban követeltek, az jogos. Én is megteszek minden tőlem telhetőt, hogy segítségetekre legyek.

XI.

Katuti törpéje.

Nemu levelet hozott, s átadta Katutinak.

Néfert izgatottan nézte az írást, midőn azonban meggyőződött arról, hogy nem férjétől, hanem bátyjától érkezett a levél, szeme könnyel telt meg s így szólott:

— Semmi! . . . Anyám, a szobámba megyek!

— Hallgasd meg, hogy mit ír bátyád!

Néfert tagadólag rázta a fejét s némán távozott.

Katuti imádkozta az ő léha, szép fiát, kinek az egész országban híre volt nagy könnyelműsége miatt.

NÉFERT IZGATOTTAN NÉZTE AZ ÍRÁST.

Eddigélé egy-két sort írt csak anyjának. Rendesen pénzt kért, hogy költséges életmódját folytathassa, most azonban hosszú levelet intézett anyjához.

Az anya elkezdte a levelet olvasni.

S minél tovább olvasta, annál nehezebb kö hengeredett a szívére; arcáról eltűnt az életnek színe, keze reszketett s a levél a földre hullt.

Nemu a földre kuporodva nézte úrnőjének minden mozdulatát. Mikor pedig Katuti arcát egy pillanatra eltakarva egy pálmafa sudarához szorította a fejét és velőtrázó zokogásban tört ki, a törpe felszökött a földről, oda ment s megcsókolta Katuti lábát. Meg is szólalt, bensőséggel, szeretettel volt teljes a hangja:

— Úrnöm . . . Úrnöm! . . . Mi történt?

Katuti erőt vett fájdalmán, hátra fordult, be-

szélni akart, de ajkai reszkettek, szeme révedező tekintettel szegődött a semmibe.

— Úrnöm! . . . Úrnöm! . . . Beszélj! Ne hívjam ide a leányodat?

Katuti tagadólag intett, s félig magában mondogatta:

— A nyomorúltak! . . . Az elvetemültek!

Aztán újra elővette a levelet, a szeme égett, s újra zokogni kezdett, de oly hevesen, hogy a törpe, aki őt még sohasem látta sírni, félve rázkódott össze s csaknem szemrehányón mondá:

— Katuti!

Ekkor keserűn felkacagott s reszkető ajakkal mondá:

— Miért ejted ki ezt a nevet? Beestelen, szégyenletes ez a név. Hányan fognak örvideni, ha megtudják: a férfiak és az asszonyok. Most már az Irigységnek nem lesz oka arra, hogy gyermekét a: Kárörömet reánk uszítsa. És én még tudtam ennek a napnak örvideni. És még azt mondják az emberek, hogy boldogságunkat vigyük ki az utcára, boldogtalanságunkat pedig rejtjük el odabaza . . . Éppen ellenkezőleg . . . ellenkezőleg! Az istenek előtt is titkolnunk kell, ha öröm ér, mert még ők is irigyek és kárörvendők!

Homlokát ismét a pálmafa sudarához szorította.

— Te szegényről és nem halálról beszélsz — jegyzé meg Nemu — én pedig tőled azt tanultam, hogy az ember csak a halottat veszitheti el, egyebet semmit.

Ezek a szavak erőt öntöttek Katutiba. Hirtelen és izgatottan fordult a törpéhez, s mondá:

— Te okos vagy, s remélem hűséges is; hallgass ide! De ha maga volnál Amon, nem segíthetnél rajtam! Nincs segítség, nincs . . . nincs . . . nincs!

— Keresnünk kell — felelé Nemu, s okos tekintete találkozott az úrnője tekintetével.

— Mondj el mindent, és bízzál bennem! Hátha segítségedre lehetek; azt pedig tapasztaltad, hogy hallgatni tudok.

— Nemsokára az úteán fogják a gyermekek egymásnak elmesélni, miről ez a levél adott hírt nekem — mondá Katuti metsző keserűséggel. — Csak Néfertnek nem szabad megtudnia, értetted? Miféle zaj van künn? A helytartó jön. Siess, mondd neki, hogy hirtelen rosszul lettem, nagyon rosszul. Nem fogadhatom őt, most nem. Senkit sem akarok látni, senkit a világon. Értetted?

A törpe kisetett a szobából.

Mikor a parancsot teljesítve visszatért, úrnőjét még mindig lázas izgatottságban találta.

— Hallgass ide, elmondom. Tudd meg, hogy Ménát a király elhalmozza kegyének minden jelével. Nemrégiben volt a zsákmány-kiosztás a táborban. Dús zsákmány várt minden kiváló harcosra, Ménának volt az első választási joga.

— Nos?

— Nos? — ismétlé Katuti? — Nos? De ez hallatlan, ez merőben hihetetlen! . . . Ména nem nyúl sem az ezüsthöz, sem az aranyhoz és drágakövekhez, hanem a danaok foglyul ejtett fejedelmének a leányát választotta.

— Borzasztó! — szörnyülködött a törpe.

«ÚRNÖM! . . . ÚRNÖM! . . .»

— Szegény, . . . szegény Néfert! . . . Ez az egyik —

— Hát a másik?

— A másik — folytató Katuti — a másik! . . . Várj, hadd legyek nyugodt, egészen nyugodt. Ismered a fiamat. Könnyelmű, igaz, de szeret engem, szereti testvérét mindennél jobban e világon. Én balgatag, hiven föltártam előtte zilált anyagi helyzetünket, hogy takarékosagra serkentsem; ő pedig látván Ménának gyalázatos cselekedetét, arra gondolt, hogy nekünk gondokkal kell küzdenünk. A zsákmányból csak csekély rész jut neki, avval rajtunk nem segíthetett. Pajtásai kockáztak, ő is közéjük állott, mert azt hitte, hogy nyerni fog, s rajtunk segíthet. Feltette mindenét a kockára — és elvesztett mindent, végre — ó rettenetes, ó érthetetlen dolog!

Végre egy tekintélyes összeg ellenében kockáztatta meghalt apjának a múmiáját. Elvesztette. Ha három hónap alatt nem fogja kiváltani, akkor becsstelen lesz az ő neve; a győző elviheti a múmiát — s reá meg reám örök gyalázat és szégyen foltja tapad.

A törpe dörmögte:

— A játékos és alakoskodó!

Minekutána úrnője kissé nyugodtabb lön, Nemu megszólalt:

— Igaz, hogy borzasztó, de még nincs mind elveszve. Mekkora az adósság?

— Harminc babiloni talentum.*

A törpe fölkiáltott, mintha skorpió esípte volna meg:

— Ki lehetett az a vakmerő, aki ekkora tétet elfogadott?

— Hathorsné fia, Antef, aki már Thébében is eljátszotta apai örökét.

— No az egy fillért sem enged el belőle — jegyzé meg a törpe. — És Ména?

— Hogy is juthatott volna az eszébe fiannak a történetek után, hogy Ménához forduljon? Szegény fiú arra kér engem, hogy kérjek pénzt a helytartótól.

— A helytartótól? — kérdezte a törpe fejt rázva. — Az tiszta lehetetlenség!

— Tudom, hogy vagyonilag hányadán áll; de a neve, az állása? Hátha kezkeskednék! . . .

— Úrnöm — mondá a törpe, s igen komoly volt az arca, míg ezeket mondotta — ne rontsd el a jövőt a jelennek a kedvéért. Ha fiad Ramzesz király alatt elveszti a becsületét, esetleg Ani király visszaadhatja neki azt. Ha a helytartó most valami nagy szolgálatot tesz neked, akkor jövőben, ha tervünk sikerült, s ő elfoglalja a trónt, téged már úgy tekint, mint akit kifizetett. Most vezetted őt, mert neki van reád szüksége, mihelyt kezébe adtad magadat, vége a befolyásodnak. Egyébiránt tudod, hogy minők az ő anyagi viszonyai!

— Tele van adóssággal, tudom — felelé Katuti.

— Kell is tudnod, mert a te tanácsodra rendezte Thébében azt a fényes ünnepélyt, hogy a nép kegyét megnyerje, hasonlóképpen cselekedett Memphisben, egész vagyonba került az Apis-ünnep. A főbb katonákat is fejedelmi módon megajándékozta. Tömérdek adósságot csinált; az ország minden részében vannak hite-

* Negyvenötezer korona.

lezői. És ez nem baj, mert a hitelezők mind számitanak arra, hogy Ani a leendő király jó fizető léssen.

— Jó emberismerő vagy! — mondá Katuti csodálkozva.

— Sajna, úgy van. Ne fordulj te a helytartóhoz, ne vesd oda évek fáradságának a gyümölcsét a fiad becsületéért. Emlékszel arra a gyémántra, mely Néfert legszebb gyűrűjéből kihullott? Kerestük, de nem találtuk meg. Másnap keresztül mentem a szobán s valami kemény tárgyra léptem; lehajoltam s megvolt a drágakő.

NEMU MEGSÓKOLTA A RUHÁJÁT.

A legnemesebb szerv, a szem nem tudta megtalálni, s az otromba talp megtalálta. Ami nem sikerült neked, talán fog a nyomorult, idétlen Nemunak sikerülni.

— Mire gondolsz? — kérde Katuti.

— Mentő eszközre — felelé a törpe. — Igaz-e, hogy testvéred, Szethkem meglátogatott téged, s hogy kibékültetek egymással?

— Békejobbát nyújtotta nekem és én elfogadtam.

— Akkor menj hozzá s mondd el, hogy mi történt. Az emberek a kibékülés pillanatában legkészebbek az áldozatra.

— Ő nem gazdag, minden a fiáé.

— Paaker is nálad volt?

— Bizonyára csak azért, mert anyja ösztökölte. Paaker gyűlöli a vömet.

— KATONÁK, ISMERTEK-E ENGEM?

— Tudom — dörmögé a törpe — de talán ha Néfert kérné?

Az özvegy megbotránkozva nézett a törpére. Érezte, hogy többet engedett meg a törpének, hogy sem szabad lett volna. Reá parancsolt, hogy távozzék.

Nemu megcsókolta úrnőjének a ruháját s félénken kérdezé:

— Elfelejtsem azt, amiket imént közöltél velem, vagy tovább is foglalkozzam avval a gondolattal, hogy miképpen lehetne fiadat megmenteni?

— Bölesen fejtetted ki, hogy mihez nem szabad folyamodnom; az istenek közül valamelyik talán kioktat téged arra nézve, hogy mit kell tennünk. Most elmehetsz.

— Szükséged lesz holnap reggel reám?

— Nem lesz.

— A Nekropolisba megyek s áldozatot mutatok be.

— Menj! — monda Katuti s a végzetes levelet elrejtve szobájába sietett.

Nemu egyedül maradt. A földre nézve sokáig tündődött, s végre így szólott:

— Anyámhoz megyek; ő majd ad tanácsot, húsz prófétánál többet tud. (Folyt. köv.)

NAPOLEON LEGENDÁJA.

Május 20-án múlt száz esztendeje, hogy az akkori francia köztársaság két törvényhozó testülete: a tribinátus és szenátus az első konzult, Bonaparte Napoleont császárrá választotta. A babérokkal koszorúzott, győzedelmes hadvezér, aki addig példátlan diadalokra vitte a francia seregeket, trónra lépett és mint Franciaország császára egyenlő rangú volt Európa ősrégi dinastiákból származó uralkodóival.

Trónralépésével befejeződött a már végelgyengülésben levő forradalom, mely dicsőségével és szennyével tizenöt esztendőn át árasztotta el Franciaországot. Végük volt a magasztos jelenségeknek, mikor a gyakorlatlan, de lelkesedés tüzetől égő zászlóaljok a Marseillaise hangjai mellett a polgári egyenlőségért rohantak halálba, de vége volt a belső fejtelenségnek, anarchiának is.

Napoleon teljesen a forradalomnak volt gyermeke. Sem neve, sem társadalmi helyzete más időkben nem engedték volna meg neki az érvényesülést. Más viszonyok között legfeljebb mint igénytelen, névtelen tüzértiszt végezte volna életét és így harmincöt éves korában a francia nemzetnek, akkor kétségkívül a világ első nemzetének trónját foglalta el. A jelentéktelen korzikai ügyvéd fia, hirtelen emelkedés után elérte a császári trónt. Mindenesetre a legbámulatatosabb pályafutások egyike azok között, melyeket a történelem felmutathat.

Teljes magyarázatát adni, hogy minek köszönhette Napoleon ezt a bámulatos emelkedést, alig lehet. Legtöbb része volt mindenesetre benne rendkívüli hadvezéri tehetségének, mellyel magához kapcsolta a seregeket, melyek benne látták a vezért, aki további diadalokra vezeti őket. Lassankint a csaták zajában elveszett az eszme, melyért a franciák eredetileg küzdöttek: a polgári egyenlőség, a köztársaság és helyét a dicsőség foglalta el. Katonáinak vállán Napoleon felemelkedett egészen addig, hogy első személy,

konzul lett az államban. Innen már csak egy lépés volt a császárságig s az engedelmes törvényhozó testület arra is csakhamar felsegítette. Itt jelenik meg Napoleon előttünk teljes hatalmában és itt láthatjuk, hogy ő több volt, mint szerencsés hadvezér.

Közönségesen Napoleon császárságában nem szoktunk egyebet látni, mint a köztársaság háborúinak folytatását. Pedig tényleg nem úgy áll a dolog. Bizonyos ugyan, hogy Napoleon mint császár is elsősorban katona maradt, de lehetetlen megfedkezünk arról az óriási belső békés tevékenységről, melynek szintén ő volt irányítója, vezetője. Nyugalmat, belső békét biztosított a belsőleg zilált Franciaországnak, kiegyenlítette a régi rend és a forradalom ellentéteit, rendezte az egyház és állam közötti viszonyt, olyan törvénykönyvvel ajándékozta meg Franciaországot, mely ma, teljes száz esztendő múlva is érvényben van. Úgy, hogy egész bátran mondhatjuk, hogy az újkori Franciaország felépítése a forradalom által lerakott alapokon Napoleon munkája.

Hogy mindamellét uralma főleg katonai maradt, természetes. Hisz ő a fegyver hatalmának köszönhette emelkedését. Ő nem állt a legitimitás alapján, mint a többi európai uralkodó, neki a megszerzett hatalmat fegyverrel is kellett biztosítani. Udvarát elsősorban hozzá ragaszkodó, gyakran közlegényekből lett tábornokok alkották, kik közül ő tizennégyet Franciaország marsalljaivá nevezett ki. Egy dolog tehát a forradalom hagyományai közül, a személyes érdemek jutalma, az emelkedés lehetősége továbbra is biztosítva maradt. Mäskülönben mindinkább eltávolodott a forradalom emlékeitől, felelevenítette a címeket, méltóságokat, megbékült a pápasággal, eltörölte a republikánus naptárt és diplomáciája révén újból összeköttetést hozott létre Franciaország és a régi Európa között. Végül Ferenc császár leányával, Mária Lujzával kötött házassága egészen a régi uralkodó családok képviselői mellé állította őt is.

Emelkedéseinek éveiből már csak egy maradt meg változatlanul: a hadsereg. Az egyének itt is változtak ugyan, de a szellem egy maradt, az egész hadsereget egy eszme hatotta át: a Napoleon személyéhez való ragaszkodás. Az Európa összes haremezőin megfordult veteránok benne látták vezérüket, az újoncok várva-várták, hogy az ő vezérlete alatt mehessenek diadalokra. A *Marseillaiset*, a köztársaság csataindulója helyét egy kiáltás foglalta el: *Vive l'Empereur!* «Éljen a császár!», melyet visszhangoztak a csatába induló zászlóaljok, ezredek mindenütt, egész Európa harcterein.

És Napoleonnak mégis buknia kellett. Az ő hivatása volt, hogy Franciaországot a forradalomból kivezesse és hogy egy új fejlődés alapjait lerakja. Ezért volt szükség az ő nagy tehetségére és különösen kiméletet, mellékes tekintetet nem tűrő, ellentállást nem ismerő vas-

«A GÁRDA MEGHAL, DE MAGÁT MEG NEM ADJA.»

akarátára. Hatalmának túlsúlya azonban ellene zúditotta az összes udvarokat, a zsarnoksághoz való közeledése a népeket. E kettős támadásnak ő sem tudott ellenállni. Mondják, hogy hadvezéri tehetsége is fogyóban volt; mondják, hogy marsalljai, akiket ő emelt magasra, buktatták meg tulajdonképpen. Biztosan ezt soha sem lehet megállapítani. Bukásában is nagy

volt azonban. A szerencsétlen orosz háború után egész Európának ellene kellett támadnia s csak hosszú és kétes küzdelmek után sikerült őt lemondásra kényszeríteni.

És még ekkor sem semmisült meg egészen. Mikor a régi rend helyre volt állítva, mikor összeült a bécsi kongresszus és mindenki azt hitte, hogy örökre el van zárva Elba szigetén,

újra megjelent a világtörténelem színpadán. És itt kezdődik Napoleon legendája, mint a franciák mondják. Háromszázad magával elindult, hogy meghódítsa Franciaországot. És meghódította. Pusztán nevének varázsa elegendő volt, hogy a bezárt kapuk megnyíljanak, hogy az ellene küldött seregek egy puska lövés, egy kardvágás nélkül hozzá csatlakozzanak. Egy kérdése volt minden ellene küldött csapathoz s e kérdésre régi katonái sirva ismerték el újból úroknak:

— Katonák, ismertek-e engem?!

Azután jött még egy titáni harc Waterloonál, ahol a második, száz napos uralkodásának is vége szakadt. A franciák vitézsége, a gárda halálmegevetése, Napoleon minden hadvezéri tehetsége nem volt elegendő a túlerővel szemben s mikor a vesztett ütközet után Napoleon belebámúlt egy kis kocsimában egy kandalló tűzébe, maga is beláthatta, hogy itt már minden vége, nincs már új feltámadás.

A győztes Európa Napoleont, hogy többé ne veszélyeztesse a világ békéjét, az Óceán egy magányos sziklaszigetén, Szent-Ilonán zárta el. És ez volt a Napoleon-legendának a kezdete. Tünelmes életpálya, nagy diadalok, szerencsétlen, de óriási küzdelmek után férfikora delén egyszerre eltűnt a világ szeme elől. Negyvenhat éves korában, mikor mások gyakran még emelkedőben vannak, ő már végkép befejezte pályáját. Korszakalkotó egyéniség volt ő minden tekintetben, nemcsak Franciaországra, hanem egész Európára nézve. Szent-Ilonai fogsága pedig nemhogy ártott volna, de használt nevének. Kiragadva kortársai közül, egy magányos sziklakúpon élve eltemetve, már életében regeszerű alakká lett. A franciák megbocsátották hibáit, a szabadság ellen elkövetett támadásait s végül csak azt látták benne, hogy ő volt a francia dicsőség, a nemzeti géniusz legméltóbb képviselője. És ma, száz esztendő múlva, a köztársaság korában Napoleon nevének nimbusza még mindig oly erős Franciaországban, mint akkor volt Marengo, Austerlitz, Jena, vagy a császárrá koronázás után.

Mai számunkban két Napoleon korszakból származó képet mutatunk be olvasóinknak. Az egyik az Elbáról való visszatérés jelenete, a második a waterlooi ütközet ismeretes epizódja: «A gárda meghal, de magát meg nem adja».

AZ ELSŐ ARANY.*

Abban az időben, hogy Pápán jártam iskolába, tele voltam hypochondriával. Örökös szűrészt éreztem a mellemben, azt hittem, tüdővészben vagyok; lopva a Tapolea partján a keserűdes

* Mutatvány a Franklin-Társulatnál most megjelent «Jókai Mór önmagáról» című kötetből.

esucor gyökereit szedegettem, azokat rágcsltam, tudom azt Diószegiből, hogy az a mellnek használ. Szegény jó anyámat el-elrmitettem életről lemondó leveleimmel. Egyszer gyermekkoromban járt nálunk egy öreg ismerősünk, ágról-végről tán rokon is, aki régóta elszegényedve úgy tengődött, hogy egyik ismerősnek a házából a másikba vándorolt, ettől hallottam elmesélni a fátumát. Fiatalkorában nagy beteg volt s nagyon szeretett volna élni. Hát egyszer éjszaka megjelenik előtte egy hosszú fehérszakállú agg s azt mondja neki: «No fiam, meg fogsz gyógyulni; hanem osztán nem élsz tovább tiz esztendőnél: akként intézd a dolgodat». — Az atyafi az éjjeli látás után csakugyan egyszerre felgyógyult s aztán bízva a profeciában, akként intézte a dolgot, hogy az alatt a tiz esztendő alatt úgy elköltse minden vagyonát, nehogy holta utánra valami maradjon. Ámde az ősz férfiú nagyon rosszul lehetett informálva, mert a rászédett atyafi még azután negyven esztendeig járta a világot, magának és másoknak terhére. — Ennek a meséje nem akar ki-menni a fejből soha. Én is fohászokdtam annyi sok álmatlan éjszakán (ébren tartva a köhögéstől): «Ó, Uram Isten, csak tiz esztendőt adj még élnem. Nem kérek én tőled se gyönyöröket, se gazdagságot, csak azt, hogy engedj dolgoznom. — Engedd meg, hogy azt a tengert, azt a ködöt, azt a chaoszt, ami itt a lelkebben forr, hömpölyög, zsi bong, napvilágra hozhassam. Adj tiz esztendei munkaidőt nekem!» Ez volt erőszakos imádságom mindennap itt a Klára-ház utcai szobájában.

De szavamom fogtak!

Azóta már a negyedik kapitulációt szolgálom: s a tenger, a köd, a chaosz még most is ott forr, zsi bong, feszít. Úgy állok már a munkám hal-maza hegyett, mint Simeon Stylites a pusztában rakott oszlopán s én is, mint a pusztai anachoreta, mindennap viszek fel még egy követ s csinálom a tízezer keresztet.

Nem panasz szól belőlem. Ellenkezőleg. Áldott legyen a láng, mely útamra rávilágított; áldott legyen a kéz, mely arra rávezetett! Nem kértem Istentől se gyönyört, se gazdagságot, csak munkabíró erőt; s a munkában meg lett adva a gyönyör, meg a legnagyobb gazdagság: a független szabad ember életmódja. Legsötétebb halálanság volna tőlem — Isten és hazám iránt — ha pályámnak egyetlen árnyoldalára is visszaemlékezném, ha tartogatnék kebelemen

mást, mint a megelegedés kéjérzetét, mikor visszanezek — egész odáig, ahol a legelső novel-lámát megírtam.

Megvan-e még az a szőlőlugas a Klára-ház kertjében (a szőlőtő halhatatlan), ahol azt a bor-zalmasan fantasztikus elbeszélést megírtam, aminek «Istenítélet» a neve? Akkor virágozott a szőlő, a döngő méhek segítettek benne. A mű pályázatra volt szánva, azért kellett azt titokban írni, hogy idegen szem meg ne lássa. A «képző-társaság» öt arany jutalmat tűzött ki pályadíjúl egy versre és két novellára. Mikor már be vol-tak adva a pályaművek, még azután is minden délután kijártam megkérdezni a növekedő szőlő-szemektől, hogy mi lesz a munkám sorsa!

A szőlő pedig savanyú volt: még várni kellett.

Hárman laktunk egy szobában: Kerkápoly Károly, Pap Dini és én. Pap Dini genialis fiú volt: tele elmésséggel; csinos könyvtárt tartott, amiből Kerkápoly Toquevillet tanulmányozta, én pedig Boz Dickens első művét, a Pickwick-klubot. Petőfivel (akkor még Petrovics) és Orlai-val csak a tanórákon találkoztunk és főképpen a «képzőtársaság» ülésein.

Milyen komoly dolog volt ez!

A tagok mindig teljes számmal jelen, Tarczy tanár volt az elnök. A tagok által benyújtott szépirodalmi és esztetikai munkák kiadattak bírálatra. S aztán az ülésben felolvasták a művet és a bírálatot. Mindenki elmondta rá észre-vételét. A köztetszésben részesült műveket azon kitüntetés érte, hogy azokat a szerzőjük saját-kezüleg beírhatta az egyes albumába, aminek az volt a címe: «Érdem-könyv». Ezekből ismét ki-válogatva alakult meg egy jó kötetnyi Album, a «Tavas», melyet a társulat saját költségén adott ki — s nem vesztett vele. E társaság tagja volt Kolmár József is, emelkedett hangú költemé-nyeiről most is nevezetes író és Bárány Gusztáv, kinek egy Walter Scottra emlékeztető magyar lovagkori s egy bibliai tárgyú: «A levita fele-sége» című novellája erőteljes nyelvezetével s fényes fantáziájával annyi reményre jogosított egykor.

Jó barátok voltunk mind. — De azt nem abban az értelemben kell venni, hogy összeáll-tunk egymást dicsérni, hanem úgy, hogy verse-nyeztünk egymással mindenben és mindenütt: versenyeztünk az osztályban a hely elsőbbségéért: én csak harmadiknak jutottam fel (első volt Kerkápoly, második Gondol Gábor); versenyez-

tünk a nyelvstanulásban; versenyeztünk a pályá-zaton, megmondtuk egymásnak a hibáit s örül-tünk egymásnak a diadalán, a sikerén. — Ez az igazi barátság.

Végre eljött a váravárt nap: a pályabírák véleményének kihirdetése.

Soha ünnepélyesebb nap nem lebegett előt-tem.

A pályabírák voltak: Kovács Pál, Stettner Ignác és Tarczy Lajos.

Az első pályadíjat, a két aranyat, nem én nyertem el, hanem Orlai; nekem csak a máso-dik jutott, az egy arany; s az elismerő vélemé-nyekből is a fényes, a magasztaló Orlainak, ne-kem csak buzdító, a jövődre utaló.

S el kell ismernem, hogy Orlai koszorúzott novellája nemcsak jobb volt az enyimmél, de valósággal jó volt. Kép, hangulat, költői ér, erő-teljes nyelv, művészi alkotás egyesültek benne; míg az enyimben nem volt más, mint vad fan-tázia.

Hanem az az egy arany s ez az aranyal drágább szó, hogy «előbbre törj!», egész életem-nek irányadóává lett.

«Ezt» nem felejtettem el, «azt» nem adtam ki soha.

Pedig volt egyszer egy olyan nap is az éle-temben, mikor nem volt több pénzem, mint az az egy arany és egész nap éheztem. «Világos» után volt: az útfélen maradtam, kenyeret nem adtak már az olyan bankjegyen, amilyen nekem volt, az aranyamat pedig nem adtam volna oda, ha éhen halok is. Ekkor talált rám egy jó bará-tom; a megmentett pálya-aranyom most is itt van az ereklyém között. — Forgalmából kiment «devisé» kalmár-nyelven, — de nekem útjelző devise.

A pápai nagy kollégium mellett, ott volt egy kicsi fehér ház, abban egy még kisebb fehér szoba, abban a ház kis szobájában szokott össze-jönni ezelőtt sok-sok esztendővel három fiatal diák, akiknek kicsiny volt ez az egész világ.

Az egyik volt Orlai Samu, a másik Petőfi Sándor, a harmadik voltam magam.

Mindegyikünknek volt saját kedvenc szenve-délye: Orlaié a költészet, Petőfié a színpad, az enyim a festő ecset.

Ha Orlai írt tünelmes regényjeleneteket, Petőfi meg elszavalta azokat, én képeket festet-tem hozzájuk s Petőfi szaválás modora épp oly rendkívüli volt, mint az én kompozícióm.

Maga készítő plasztikai szabályait, mint én a festékeimet.

Egymásnak őszinte bámulói voltunk; Orlai megközelíté előttünk Jósika Miklóst, Petőfi is csak egy fokkal állt alább Egressynél; magam is valahányszor a szögleti bolt előtt elmentem, büszkén tekinték a címerül festett magyar kisaszonyra; miért ne tudnék én is ilyet festeni valaha?!

Mikor elváltunk, én lefestettem Petőfi arc-képét, kiesinyben, olajba; nem tudom, hova lett ez a kép. Orlai emlékeket irt számunkra, Petőfi könnyekre fakasztott érzékeny szavalatával s akkor erős fogadást tettünk egymásnak, hogy csak mint nevezetes emberek fogunk összejönni, ha még egyszer találkozunk az életben.

Azután széjjel mentünk a világba és esztendőig nem hallottunk egymásról semmit.

Mikor pedig ismét összetalálkoztunk, akkor Petőfi hirhedett költője volt Magyarországnak, Orlai ihletett festész; magam sem tudok róla számot adni, miként történt? ahelyett, hogy ülnék az én kedves mosolygó festékeim között, ime, itt száutom ezt a sok csúnya fekete betűt s azt szeretném, hogy ha most is ott tanácskoznánk abban a kis fehér szobában, hogy mi legyen belőlünk. Orlai írta a szép, kedélyes novellákat, Petőfi elszavalná méltóságos tüzzel, én pedig festeném hozzájuk a képeket —

Jókai Mór.

A MAGYAR KORONA.

I.

A Kálmán király korában élt Hartvik püspök könyvéből, melyet a tudós király megbízásából irt Szent-Istvánról, a következőket olvashatjuk: «István a negyedik évben atyja halála után az isteni kegyelem intelméből az említett Astric főpapot, kit másnéven Anastasiusnak neveztek, elküldte az apostolok küszöbéhez, hogy az apostolok fejedelmének, Szent-Péternek utódától bő áldást kérjen a pannoniai részekben támadt új kereszténység számára; hogy az esztergomi egyházat aláírásának tekintélyével szentesítse erkeséggé és a többi püspökséget is erősítse meg áldásával. Együttal őt is méltóztassék megszilárdítani királyi diadéma küldése által, hogy e méltósággal ékesítve azt, amit megkezdett, annál biztosabban megállapítsa.» Ez a legrégebb írott forrás, amely a korona eredetével foglalkozik.

Amint a történelemből tudjuk, II. Szilveszter pápa csakugyan megküldte István királynak az apostoli áldást, megerősítést, valamint a koronát is, mellyel ő magát 1000-ben vagy 1001-ben (ma már biztosan meg nem állapítható) királlyá koronáztatta.

Ez a magyar korona eredete. A hagyomány azonban költői színezéssel veszi körül és elmondja, hogy a pápa a koronát tulajdonképpen nem a magyar fejedelemnek, hanem a lengyelek hercegének szánta s másnap át is akarta adni a lengyel követeknek, mikor álmában megjelent egy angyal és mondotta, hogy ne adja a koronát a lengyeleknek, mert holnap megjön az istenfő pannoniai fejedelem követsége, aki azt sokkal jobban megérdemli. Szilveszter pápa így is eslekedett s így a korona Istvánnak jutott. A történelmi valóság azonban a legnagyobb valószínűség szerint az, hogy III. Ottó német-római császár hűbérúri igényeket táplált Lengyelországra vonatkozólag s ő tiltakozott az ellen, hogy a lengyel hercegnek a pápa, kinek hatalma távolról sem volt különben oly nagy, mint VII. Gergely vagy IV. Ince korában, koronát adjon.

Így már maga a korona adományozása is első jelensége annak a sajátágos, viharos múltnak, melyet kilencszáz esztendőnél hosszabb történelme alatt átélt. Hogy milyen szerepet játszott a Szent-István uralkodását követő zavaros évtizedekben, nem tudjuk. Az azonban bizonyos, hogy rövid idő alatt legfőbb kincsévé lett az országnak s nemcsak dísz, hanem valószággal *jelvénye*, megtestesülése lett a királyi hatalomnak. Törvényes királynak a nemzet csak azt ismeri el, aki a szent koronával meg van koronázva. Történelmünk folyamán számos esetben láthatjuk, hogy királyaink az úgynevezett szükség-koronázásokat, melyeket idegen koronákkal eszközöltek, maguk sem tartják törvényszerűnek s igyekeznek, hogy az István-féle szent koronát is minél előbb fejükre tehessek.

Alakilag csak egy jelentősebb változás ment végbe a koronán, valószínűleg nem sokkal az eredeti korona megszerzése után. Dukász Mihály I. Géának ajándékkul küldött egy másik, nyílt koronát s azt a Szilveszter-féle koronával valószínűleg még az Árpádok uralkodása alatt összeforrasztották. A görög korona eredete még nincsen teljesen tisztázva. Sokáig az a hit volt elterjedve, hogy VII. Dukász Mihály hálából küldte Géának 1068-ban Nándor-Fejérvár elfoglalásánál a görög foglyokkal szemben tanúsított jó

bánásmódjáért. Újabb kutatások azonban valószínűvé tették, hogy Géza jóval később kapta ajándékkul, mikor a Salamont támogató IV. Henrik császár világhatalmi törekvéseivel szemben a bizánci politika szövetségét kereste.

Úgy királyaink, mint a nemzet azonban az összeforrasztott koronában állandóan csak egyet láttak s folyton Szent-István koronájának neveztek. Eközben, az Árpádok korában már kezd kialakulni a szent korona közjogi tana, mely szerint az ország földje, mindene a koronáé, mint elvont fogalomé s a király e hatalomnak csak birtokosa. Először kifejezve e tant Imre királynak egy 1197-ben kelt okmányában látjuk, ahol mondja: férfiasan küzdött a koronáért. Teljesen az Anjouk alatt fejlődik ki e tan. A koronáé az ország egész földje, birtoka és területe s a koronától nyerik azt az egyesek. Magvaszakadtuk, vagy a korona elleni hűtlenség esetén azonban birtokuk visszaszáll az eredeti birtokosra: a koronára.

A magyar korona történelmének legviszontagóságosabb része az Árpád-házi királyok kihaltával kezdődik. 1301 augusztus 27-én Székesfehérváron Vencelt koronázták meg vele Magyarország királyává. A veszély elől azonban, amely Vencelt az előrehatoló Róbert Károly részéről fenyegette, az öreg cseh király fiát a koronával együtt Prágába vitte. Ekkor került a magyar korona külföldre. Mikor Vencel látta, hogy a magyar trónon nem tarthatja magát, eladta a koronát egy másik trónkövetelőnek: Ottó bajor hercegnek. Ottó el is indult Magyarországra s a koronát boros tömlőbe rejtve a nyeregkápán hozta magával. Alsó-Ausztriában azonban, Fischamend közelében a szij megoldódott és a koronát tartó tömlő elveszett. A herceg megijedve indult vissza kíséretével s az út közepén meg is találta. Sokáig azonban ő sem viselhette a koronát, mert azzal együtt Apor László erdélyi vajda hatalmába esett, aki csak 1310-ben adta át az újonnan megválasztott királynak, Róbert Károlynak.

A nehezen megszerzett koronát Róbert Károly állandóan magával hordta s mint egy okmánya említi, elvitte magával egy útján Olaszországba is. Zsigmond alatt azonban már állandóan egy helyen őrizték, az úgynevezett tárnoki házban Budán s őrzésével a nádor, majd az esztergomi érsek volt megbízva. Albert király halála után történt, hogy a korona egy izben tűzveszélyben forgott s hogy az aláhelyezett párna részben el

is égett. Özvegye, Erzsébet pedig, mikor félt, hogy a magyar urak Ulászlót választják meg királynak, udvarhölgyével, Kottaner Ilonával a korona-szoba pecséit feltörette s a koronát ellopatta. Azután alig néhány napos fiának,

A MAGYAR KORONA, KORMÁNPÁLCA ÉS ORSZÁGALMÁJA.

Lászlónak fejére tétette s vele együtt Ausztriába menekült. 1440 augusztus 3-án a koronát IV. Frigyesnek adta zálogba 2500 magyar arany forintért, aki záloglevelében a következő leírást adja a koronáról: «Uebnomen ain guldeine Coron, mit drey und funfzig saphyren, funfzig palaysen, ainem smaragd, und mit dreihundert

und acht und dreissig perlein und den seidein hewblein, das darin ist neun markh und sechs lot». Ez az első hiteles leírása a magyar koronának. (Vége köv.)

Idegen irodalmak nagyjai.

Irta Tonelli Sándor.

Milton. (1608–1674.)

A nagy Cromwell-féle forradalomnak irodalmi sivárságából Angolországban mindössze egy alak magaslik ki: Milton, a legmélyebb érzésű emberek egyike, akik valaha éltek. 1608 december

MILTON.

9-én született vagyos szülőktől Londonban s igen jó nevelést nyert a leghíresebb angol főiskolák egyikén, Cambridgeben. Különösen a klasszikusokat tanulmányozta nagy buzgalommal s hatásuk meg is látszik munkáinak csiszoltságán, formai tökéletességén. 1637-ben nagyobb utazásra indult Görögországba, de Olaszországban hírét vette az Angolországban kitört zavaroknak és hazatért. A király és a nemzet között kifejlődött küzdelemben az utóbbi mellé állt és titkára lett a forradalom vezérének, Cromwellnek. Egyik főalakja lett a megalakult angol köztársaságnak, de óriási munkássága közben váratlanul elvesztette szemévilágát. Házasságai szerencsétlenek voltak, a felülkerekedett udvari párt részéről is bántalmazásoknak volt kitéve,

úgy, hogy keserű kedélyállapotban visszavonult a nyilvános élettől és csak költői működést fejtett ki s lányainak diktálta le örökbeeső műveit.

Ebben a kedélyállapotban született meg a költőben egy nagy vallásos eposz, az *Elveszett paradicsom* alapeszméje, mely 1661–67 között készült el teljesen. Az eposz 12 részből áll és a gonosz angyaloknak Isten ellen való felkelését, leveretésüket, a föld és az első emberpár teremtését, végül elcsábításukat és a paradicsomból való kiűzetést tárgyalja. Végén az első emberpár lesújtva hagyja el a boldogság helyét, de megvigasztalja őket az angyal kijelentése, hogy utódaik az Istenembermegváltása által újra visszanyerik a paradicsomot. — Ezt a magasztos tárgyat megfelelően dolgozta ki a költő. Fantáziája gazdag színekkel eseteli a mennyország gyönyöreit és a pokol kínjait. Hangja bámúlatos könnyűséggel simul tárgyahoz, patétikus és lendületes, kellemes és megkapó kifejezést tud adni az angyalok karának és a sátán haragjának. Megjelenésekor a bibliai szellemű angol nép között, közvetlenül a polgárháború, a nagy londoni tüzvész és a pestis borzalmi után óriási volt a hatása. Barátjainak biztatására négy évvel később, 1671-ben Milton kiadta eposzának folytatását is *Visszanyert paradicsom* cím alatt, mely Krisztus megkísértését és a sátán felett aratott teljes diadalát adja elő. Sem ez, sem *Samson Agonistes* (A harcoló Sámson) című bibliai drámája nem léphetnek azonban nyomába az *Elveszett paradicsomnak*.

Az óriási hatás mellett azonban, mely az *Elveszett paradicsomot* megjelenésekor fogadta, mindjárt megszólalt a kritika hangja is s a nagy vallásos eposznak reámutatott több hibájára. A jó angyalok gyönyörűsége és az elbukottak fájdalma, kínjai olyan fogalmak, melyeket halandó ember fel nem foghat, már pedig Milton ezzel akar hatni a legtöbb esetben. A tárgyban nincs fejlődésbeli fokozatosság, mely érdeklődésünket felkeltené. A hang mindenütt egyformán emelkedett, de éppen azért úgy, mint a világ-irodalom másik nagy vallásos eposzában, Klopstock *Messias*-ában, végre is fárasztó lesz. Ma már az *Elveszett paradicsomot* kevesen is olvasák. Egyike azoknak a nagy költői műveknek, melyeket csodálnak, de nem olvasnak.

Milton, aki megérte, hogy nemzete már életében legnagyobb költői közé számította, 1674 november 8-án halt meg bunhill-feldsi magányában.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Jókai önmagáról. A Franklin-Társulat kiadásában egy izléses, kis alakú kötet jelent meg a napokban ezen a címen. Valaki ügyes kézzel és sebtében összegyűjtötte mindazt, amit Jókai különböző időkben önmagáról írt. Gyermekek- és diákkori emlékein kezd, adja főbb vonásokban élete folyásának leírását, majd a 48-as időkben bűjdóságát. Közvetlen hangja, kedvessége mindjárt az első lapokon megragadja az olvasót s mikéntha összefüggő regényt olvasna, oly érdeklődéssel forgatjuk végig. Lapunk mai számában azt a szép részletet közöljük mutatóul, melyben Jókai pápai diákkoráról cseveg, mikor az első pályadíjat megnyerte. A huszonkét éves kötet ára fűzve 4 kor. Kapható lapunk kiadóhivatalában és minden hazai könyvkereskedésben.

A Magyar Remekírók új sorozata. A Magyar Remekírók nagyszabású gyűjteményének a napokban már az ötödik sorozata jelent meg.

Az új sorozatnak talán legértékesebb kötet az, amely *Pázmány Péter válogatott munkái* illeszti be a Magyar Remekírók közé.

Rengőtel irodalmi munkásságot fejtett ki a magyar prózában ez az első nagy mestere, de munkái drága kiadásokban el voltak temetve s a Magyar Remekírók most megjelenő új kötetének jutott a dícsőség, hogy a Pázmány munkáinak kiveses bányájából kiássza a legértékesebbet és művelődésünknek újra hatékony tényezőjévé tegye. A leghívatottabb tudós írónk, *Fraknói Vilmos* rendezte sajtó alá Pázmány munkáiból ezt a 22 éves vaskos kötetet mai helyesírással. Két éves gyönyörű bevezetéssel kezdődik a kötet, amely Pázmány életének, politikai, egyházi és írói pályájának jellemzése közben klasszikus korekét is megfesti az akkori magyar társadalmi és közviszonyoknak is. A bevezetés Pázmány magyar munkáinak teljes bibliográfiájával végződik.

Igen értékes kötet az új sorozatnak a Bajza-kötet is: *Bajza József válogatott munkái*. *Badicz Ferenc* bevezetésében jellemzi azt a kort, amelyben az új Magyarország egyik legérdemesebb bajnokának harcos egyénisége a vezetők sorában leléte áldásos életét. A kötet első felét Bajza költeményei foglalják el, öt csoportra osztva: Ifjúkor, Szerelem, Haza, élet, Emlékezés, Balladák és Idegen költőkből. A kötet második felében a válogatott prózai munkák foglalnak helyet.

Az új sorozat további két kötet *Arany János* és *Vörösmarty Mihály* munkáinak kiadását folytatja. Az előbbi, amelyet *Riedl Frigyes* rendezett sajtó alá, Arany munkáinak harmadik kötetét s 27 ívnyi vaskos kötetben a Toldi trilogiát tartalmazza.

A Vörösmarty-kötet, amelyet *Gyulai Pál* rendezett sajtó alá, Vörösmarty munkáinak ötödik kötetét. Tartalma: a drámai költemények folytatása (Kincskeresők és Cillei és a Hunyadiak), Beszélyek és regék és a Pályalombok.

Az új sorozat ötödik kötet *Szigligeti Ede* munkáinak második kötetét, amely a vígjátékíró Szigligetit mutatja be fejlődése minden fokán. A termékeny író vígjátékainak seregéből négyet közöl a kötet. Ezek: *Rózsa*, amely 1840-ben akadémiai jutalmat nyert, *Liliomfi*, amelyet 1849-ben adtak először, a *Házassági három parancs*, 1850-ben készült és *A nőuralom*, amely 1862-ben Teleki-díjat nyert.

Ezt a kötetet *Bayer József* rendezte sajtó alá, bevezetésül nagyértékű tanulmányt írt Szigligeti vígjátékairól.

Íme, ezzel az öt kötettel gyarapítja az új sorozat a Magyar Remekírókat, az 55 kötetből az eredeti programhoz híven a magyar irodalom kincsesházából a legkülönbözőbb korok kincseit ragadva ki és sorozva egymás mellé a sorozat keretén belül. Az öt új kötet a maga helyére beillik a teljes gyűjteménybe, amely időrendben foglalja majd egybe remekíróinkat.

Az 55 kötetes teljes gyűjteménynek ára 220 kor. s az egész gyűjtemény csekély havi 3 koronás részletfizetésre is megrendelhető.

A Magyar Könyvtár legújabb sorozata ismét három értékes munkával gyarapítja ezt a kintűnő válnalot. A magyar irodalom köréből *Deák Ferenc* korszakalkotó második felirati beszédét közli, melyet bevezetésképp az a remek szónoklat előz meg, melylyel *Beöthy Zsolt* áldozott a haza bölcsé emlékének, Deák születése százados évfordulójának egyetemi ünnepén. A külföldi irodalom köréből *Maeterlinck* szerepel, a nagy belga író, kinek *Joizelle* c. drámáját Ábrányi Emil fordította, a tőle megszokott tökélyvel. Végül egy két számra terjedő angol elbeszélést ad a sorozat *Conan Doyle*-tól. A gondos fordítás Mikes Lajos tollából való. A Magyar Könyvtár egy-egy számának ára 30 fillér; az eddig megjelent számok teljes jegyzékét szívesen megküldi a kiadóhivatal (Lampel R. — Wodianer F. és Fiai, Budapest, Andrassy-út 21.), vagy bármely más könyvkereskedés.

Vérrel-verejtékkel. E címen írta meg Balog Károly naplóformában az 1878-iki bosnyák háború történetét, melyben mint hadnagy ő is részt vett. Akit a háború szenvedései, a csaták zaja, a férfias kitartás példái, a sokszoros megpróbáltatások érdekelnek, szívesen lapozhatja e könyvet. A könyv, melyet a szerzőnek saját illusztrációi tarkítanak, Grill Károly bizományában jelent meg. Ára 2 korona 40 fillér.

FEJTÖRŐ.

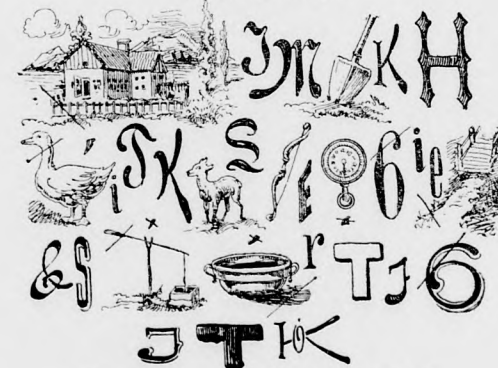
Történelmi kérdés:

Mi a neve annak a szövetségnek, melyben Németalföld északi részeinek hét állama — II. Fülöp győzelmei után — különvált az ország többi részétől? (Imreh Béla.)

Földrajzi kérdés:

Mi a neve annak a két vulkánnak, melyeket Ross Jakab angol utazó 1839-ben fedezett fel Dél-Viktóriában s azokat hajóiról nevezte el? (Feith Pál.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 június 5.

7. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Természetrizsi kérdés: Fuchsia (Fuxia Splendens). — **Földrajzi kérdés:** Moffat Róbert. — **Szám-tani kérdés:** Az a szám 27. — **Képrejtvény:** A legboldogtalanabb az, aki tanúk nélkül boldogtalan.

Helyesen fejtették meg: Jálits Emil, Ribánszky László, Kandel Imre, Havas Ernő, ifj. Kirner Vilmos, Bezerédj Tóni, Thier Győző, Szilávy Aranka, Lőrincz Ferenc és Dezső, Kovács Lajos, Markbreit Imre, Kiss József, Kovács György, Edelstein Róbert, Feith Pál és Miksa, Radó István, Fischl Ernő, Czilli Jenő, Szász Imre, Deutsch József, Subert Béla, Rosemberszky Ödön, Szabó Gyula, Sámson Lajos, Kohner Károly, Licht Zoltán, Szarvady Jenő, *Milutinovits Corinna*, Havas Péter, Brummer Imre, ifj. Issekutz Aurél, Tuschák Imre, Straub Sándor, Topscher Béla, Erényi György, Reinel János, Fölföldy Sándor, Márkus János, Weisz Henrik, Kund Béla, Zelnik Béla, Aufrecht Sándor, Szemző István, Braun József, ifj. Borsai Miklós, Hacker Emil, Tóth Mihály, Vértes Pál, Kürti Pál, Halmi Deutsch József, Thirring Gusztáv.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Kenyér és becület) *Milutinovits Corinna*, lugosi előfizetők nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

M. G. Versikéd nemes érzés szülötte; egy-két jól csengő sort találtunk benne, de a formát (a túlságosan rövid sorokat) nem tartjuk szerencsés választásnak. Az ilyen rímjártékos versek írásához mester kell, aki nem csak játszik a gyorsan ismétlődő rímekkel, hanem tud is valamit mondani. Annak a célnak, melyre készült, egészen megfelel. Kedves, meleg családi körben a gyöngye versikének is akad hálados végig hallgatója. — **R. I.** 1. Még nincs egyik sem lefordítva magyarra. 2. A római császárság korában. — **L. P.** (Jókai ravatalánál). Nem közölhető, mert nincs benne semmi figyelemreméltó. Lapos, keveset mondó sorok, csupa olcsó közhely. Nem így kell Jókait elírni! — **L. Z.** Ezek a mesék már általánosan ismertek. Nem volna semmi különös okunk arra, hogy közöljük. Általában elég könnyed a fordítás, de nem mindenütt magyaros. — **I. L.** (Hőmezővásárhely). Nagyon járatlan még a fordítás mesterségében. Nem közölhető. — **Sz. I.** (Oroszáza). Oskó János nem előfizetők. — **P. I.** 1. Egyes szám ára 25 fillér. 2. A kívánt számokat megkaphatja. — **R. D.** (Besztercebánya). Küldhetnek, de törekezőnek rövidsége. — **R. Ö.** (Budapest). Rejtvényed nem közölhető. — **B. G.** (Nagy-Károly). Régi helységnevekről igen jó tájékoztató munka Csánki Dezső: «Magyarország földrajza a Hunyadiak korában»; ennek tárgymutatója útba fogja igazítani. — **K. P.** (Arad). A latin érettségi vizsgálaton az írásbelit a vizsgázó választhatja; fordíthat magyarból latinra vagy latinból magyarra. — **G. H.** (Kaál-Kápolna). A Faust-monda alapja az 1857-ben megjelent Faust-könyv. Faust 1540 táján halt meg. — **Gy. L.** (Miskolc). Megkaptuk; legközelebb ítéletet mondunk róla. — **V. B.** (Pozsony). A zenei hang nemcsak a rezgések számától függ, hanem a rezgések szabályosságától is; utóbbi mozzanat sokkal fontosabb, mivel enélkül nem jöhet létre zenei hang, míg csekély számú rezgések (pl. 16) is előidézhetik zenei hangot, természetesen szabályos rezgések mellett. Tehát mindketten tévedtek. — **Cs. K.** (Zombor). Irjon Calderoni és Társa cégnek, Budapest, Gizella-tér; készséggel útbaigazítják önt. — **W. B.** (Szill). Országos tornaverseny jövőre lesz. Hol? Azt még nem tudjuk. — **S. I.** (Devecser). 1. Teuthis város Közép-Arkádiában; mikor Megalopolist megalapították, Teuthis faluvá súlyd; Orchomenus vidékéhez tartozott. 2. Thermopolium: bormérés, hol különösen meleg vízzel vegyített italt mértek ki.

TÖRTÉNELMI OLVASMÁNYOK.

Olcsó kiadásban.

Mátyás királyról. Galeotto Marzio könyve 30 fillér.
Rajzok Mátyás király korából. Irta Csánki Dezső. Füzve 30 fillér kötve 80 fillér.
Bécsi lépes krónika. Szemelvények. Kiadja Madzar L. 30 fillér.
Gesta Romanorum. Kiadta Katona Lajos 60 fillér.
Brodaries története a mohácsi vészről. Irta dr. Szerpétery J. 30 fillér.
Béla király névtelen jegyzőjének könyve a magyarok tetteiről 30 fillér.
Siralmas krónika. Irta Szalady János 30 fillér.
Magyar krónika. Kézai Simontól. Magyarázta Császár M. 30 fillér.
Metamorphosis Transylvanie. Irta Apor Péter 30 fillér.
Erzsébet királynéről. Visszaemlékezések. Irta Falk Miksa 30 fillér.
Bethlen Gábor élete. Irta Angyal Dávid 30 fillér.
II. Rákóczi Ferenc vallomásaiból. Latinból fordította Kajós Imre. I. füzet 30 fillér.
A magyar faj uralma. Irta Balogh Pál 30 fillér.
1848. március 15-ike. Irta Gracza György és Ábrányi E. Márciusi dalok 2 füzetben. Egy-egy füzet ára 30 fillér. Egy kötetbe kötve 1 kor. 20 fillér.
Perikles. Irta Plutarchos. Ford. Kaesko és K. 30 fillér.
Coriolanus. Irta Plutarchos. Fordította Kaeskovics K. 30 fillér.
C. I. Caesar. Irta Plutarchos. Fordította Kaeskovics K. 30 fillér.
Catilina összeesküvése. Irta Sallustius. Fordította Kazinczy Ferenc 30 fillér.
A Jugurtha-háború. Irta Sallustius. Fordította és bevezetéssel ellátta Várdai Béla 30 fillér.
Agricola. Irta Tacitus. Ford. Wirth Gyula 30 fillér.
Germánia. Irta Tacitus. Ford. Tonelli Sándor 30 fillér.
Római élet. Cicero korában. Irta Church L. A. Ford. Szilassy M. 60 fillér.
Kapható: Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrassy-ut 21 sz. és minden könyvkereskedésben.

Most jelent meg

a Franklin-Társulat kiadásában

JÓKAI MÓR
ÖNMAGÁRÓL.

(Önéletrész és egyéb emlékezések. 1825–1904.)

Boöthy Zsolt bevezetésével.

Huszonnégy éves kis nyolcad alakú amatőr-kötet. Jókai Mór arcképével és utolsó, még kiadatlan novellája elejének facsimilájával.

Tartalma:

Önéletrészom.	Egy nap Arany Jánosnál.
A kis diák.	1875 február 18.
Az első arany.	Az én feeskéfészkem.
Kecskeméti jogászévek.	A én bírói hivatalom.
1848–1849.	Töredelmes vallomás.
Életem legszomorúbb napjai.	A látható Isten.
Kovács János.	Negyven év viszhangja.
Az én szinpadi életem.	

A díszes kötet ára füzve 4 K, egész bőrkötésben 6 K.

Megrendelhető a

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)

es. és kir. udv. könyvkereskedésben

Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre --- 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre --- 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám
Egész évre --- 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

U A R D A.

Történeti regény. Irta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 10

XII.

A boszorkány és fia, a törpe.

Másnap, mielőtt a nap felkelt, Nemu felült kis fehér szamarának a hátára, melyet évekket ez-előtt Ménának az apjától kapott volt ajándékba, s elindult a Nekropolis felé.

Ismerte jól az utat, elkerülte tehát a nagy utcákat, s neki ment torony irányában a hegynek, mely a Nilus völgyét a királyok sírjától választja.

Égbe nyúló mészhegyek meredeztek fel félkör-alakjában, ezek voltak a hátterei annak a nagy-szabású templomnak, melyet Hatshepsu építtetett a maga emlékeztére és Hathor istennő tiszteletére.

Nemu elhaladt a templom mellett, s a meredek hegyi ösvényen haladt tova, mely a legközelebbi út volt a Nekropolisba. Ennek a hegynek a lábában feküdt a Hatshepsu-féle templom, a hajnali szürkületben még szunnyadó Nekropolis a maga házaiból, templom-kolosszusaival, továbbá a széles medrű, csillogó hátú Nilus fehér vitorlával reggeli ködfoszlányaival és távolabb keletre Thébe, az élők városa, templomóriásaival, melyeket a felkelő nap sugarai kezdetek már pirosra festeni.

A törpét mindez nem érdekelte. Gondolataiba mélyedve csaknem reá feküdt szamarának a nyakára, a kis állat pedig nagyokat fújtatott a meredékes kapaszkodón.

Mikor a hegyi ösvények közepére ért, háta mögött egy gyalogutas lépteit hallotta. Mind közelebb-közelebb ért a vándor.

Jócskán szedhette a lábat, mert nemsokára utolérte a törpét, s üdvözölte őt.

Nemu hátranézett, s midőn látta, hogy a vándor papi ember, megállította a kis csasit és tisztelettel így szólott:

— Kerülj elébbre szent atyám, mert te két lábbal is jobban győződ, mint én négy patával.

— Beteghez kell sietnem! — válaszolá Nemszekht, Pentaur barátja, aki ezúttal is a paraszkhita beteg leányához sietett.

Ekkor bukkant fel a nap, s biborsugarait elöntötte a messze vidéken, s a völgyben áhitatos szent zsolozsma hangjai keltek szárnyra.

Nemu lecsúszott szamarának a hátáról, s leborult, hogy imádkozzék. A pap hasonlóképpen cselekedett, ámde míg a törpének a szeme arra a helyre volt áhitattal szegezve, hol a nap támad, addig Nemszekht szemét a földre szegezte, s midőn imára felemelt karját lebocsátotta, a földről egy csinos és ritka formájú kagylót vett föl.

Néhány perc múlva felállott Nemszekht és Nemu is követte példáját.

— Szép reggelünk van! — mondá a törpe. — A szent atyák odalent a völgyben ma korábban ébredtek fel, mint máskor.

Az orvos beleegyezőleg mosolygott, s kérdezte: — A Nekropolisban lakol? Ki tarthat ott törpét?

— Senki — felelé Nemu — de hadd kérdezzek tőled én is valami ehhez hasonlót. Ki lehet a Nekropolis lakói közül olyan előkelő, hogy a Szeti-háztól jöjjön hozzá orvos, aki éjjeli pihenését föláldozza neki?

— Akihez én sietek, az nem előkelő, de szenvedése nagy — mondá Nemszekht.

Nemu esodálkozva nézett reá:

— Szép és nemes cselekedet . . . ekkor hirte-